

L'IGNORANCIA

SETMANARI POPULAR MALLORQUI

REDACCIO Y ADMINISTRACIO

PALMA: P. A. Maura, 18

INCA: C. de la Murta, 5.

SONARÀ CADA DIJOURS SI TÈ BUF A SES GANYES

PAGAMENT A LA BESTRETA

Un Trimestre, Una Pesseta

Un número sol, CINC cts.

PER QUÉ TANTES RIFES?

Una de les altres contribucions que el poble mallorquí paga, sense casi donar-se'n compte, són els diners que tuda en les rifes que fan els particulars a presència i paciència de les autoritats.

El vici del joc està tant estès a Mallorca que invadeix tota l'escala social, desde el club aristocràtic fins a les placeres i pobres de solemnitat que cada dia solen bolear algunes peces de quatre per posar a la rifa del gall, de la porcella, de la barcella de blat, o de l'enseimada, etc. Cert públic s'ha acostumat i aficionat tant en el joc de la ventura que posa a tot lo que se presenta, mestrestant els falladors s'hi fan bons.

Sabem d'una ciutat de la pagesia que el saix i el plaer, de cap a cap d'any, intervenen an aquestes rifes, i, naturalment, estant aficats dins la Sala los dona certa autorisació i com que sia una garantia de legalitat i justícia davant el poble inconscient.

I es dona el cas, que estàn actuant, davant Deu i tot lo món, fins i tot aquelles temporades que an els establiments públics no se juga, per fer complir la llei les autoritats. Ells tenen billets de passaport damunt la llei i sobre les autoritats.

Se me dirà que les ganàncies són per un o dos pobres que venen els billets.

¿I per poder viure alguns pobres és necessari fer-se tantes rifes? ¿I altres medis no té la ciutat (o la província) per mantenir un o dos pobres que fer una rifa diària? No hi ha hospicis? ¿No hi ha ja persones bondadoses que per caritat sabin fer almoines que s'hagin de confiar al joc?

Amb això no valens criticar una o altra sort que se fa anyalment per qualque institució benèfica per estar dispensades per la llei, sinó an aquelles

que fan els particulars cada dia, de cap a cap d'anys, sense dar-ne compte al públic de les ganàncies.

Però lo més gros de tot: és que a cert llocs, entre'l públic ja se comencen a fer comentaris de que rifen i rifen i casi mai surt en els poseadors del números premiats. Això, francament, és banyat damunt banyat.

Badau els ulls autoritats, no sia cosa que fos facin l'escola dins cavostra.

DANIEL

DE LA PASSADA GUERRA

De festes esbucades,
corones rovellades,
per sanc, qui amb degolissos
farà un regueró.

Un gran remolí d'sombres,
ballant damunt les tombes,
escamparan les cendres
un vent de maldició.

Demunt terra llaurada,
amb sanc, fecundisada,
per lluita fraticida
s'hi alçarà en dolor,
un caramull altíssim
tot d'ossos sanguinosos,
com símbols gloriosos
de guerra i de horror.

Les races, espantades,
de por, acobardades,
admiraran amb pena
el tetric monument,
i en boques tremoloses
per l'odi, nerviuses,
expressaran la ràbia
amb un croixit de dents.

La lluita fraticida,
qui va segar la vida,
d'els pobles, que visqueren,
contents, agermanats.
El pès de l'egoisme,

tirà dins un abisme,
els drets qui conquistaren
els homs civilitzats.

Més d'un, damunt l'esquena,
hi duràn a balquena,
la sombra, aterradora
d'acusació patent;
i quant parlarà l'història
dels qui'n faràn memoria,
la bava despectiva
escupiran rebent.

Puis redreçant las testes
creguent, d'el món, fer festes,
esclaus de la superbia
en fulgurà'l verí,
amb braus corcers de guerra
fent tremolar la terra,
el nom d'un nou Atila
el món feu extremí.

Generacions futures,
masells de desventures,
hereus de la barbàrie
passetjaràn los més;
al front pintat la pena,
d'anèmica condemna
escarn de la ciencia
p'un maleit Progrés.

Les testes coronades,
d'ambició, assedegades,
tendrán dins l'avenir
que dar explicació,
els homos qui dins un era,
d'un alba matinera,
ofegaràn l'estigma
de civilisació.

I encara alçant banderes,
separaran fronteres,
les castes, i les races
sedents de redempció,
mes cridaràn debades
si la sanc no l'exalta
la febre redemptora
de pau, virtut, i amó.

De testes esbucades,
corones rovellades
per sanc, qui amb degotissos
feràn un regueró,
un gran remolí de ombres
ballant damunt les tombes,
escamparàn les cendres
un vent de maldició.

PITUS

A. oct 1915

PER INFANTS... I GRANS

N'ALBERTI

(Traducció)

N'Albertí tenia sis anys i era fill d'un jardiner.

Havia reparat que son pare i sos germans, qui eren molt feiners, sembraven llevor, i en neixien plantes i arbres, i en cullien molt de fruit. Una vegada va observar que una pomera sola va produir més de cent pomes; i el menut ja sabia que la terra era agraïda: i refia a més del cent per ú de lo que li donaven.

Un dia trobà una dobleta d'or que son pare tenia estojada, i ben amatent anà a enterrar-la dins el jardí.

I l'infant pensava: Neixerà un arbre qui farà monedes d'or, talment com una perera fa peres, i les donaré a mon pare, i en serà contentíssim!

Cada matí anava a veure si aquell arbre ideal ja brullava; però mai veia res a flor de terra. I mentrestant, son pare, tot afligit, cercava la dobleta d'or. A ia fi un dia demanà en a n'Albertí si l'havia vista:

—Si, mon pare;—va contestà el nin—la vaig trobar dins la vostra cambra i la vaig sembrar; però encara no neix.

—Que vol dir! La sembrares? Que te penses que neixerà i que fruitarà com un cirerer?

—Si; i per que no? Jo he sentit a dir que l'or se troba de vall terra.

—Veritat es; però no neix com una llevor, per que l'or no té vida.

Desenterraren la moneda, i n'Albertí va esser castigat, per haver fet ús d'una cosa qui no era seva.

A pesar de que l'or es una cosa qui no té vida, hi ha una manera de sembrar-lo i de fer-li produir fruits bellíssims. Voleu saber quina es? I doncs, fer-ne almoïna an els pobres,

Si'l sembrau així, en el cel en recullireu el producte i retrà a més del cent i del mil per ú.

G. J.

(1) Diminutiu d'Albert.

LA VIDA HUMANA

(Traducció de l'inglés)

Diuen que després que'l món fou creat, quant tot ja va està llest i cada cosa en son punt, se tractà de senyalar a cada criatura quin temps havia de viure.

Vengué l'ase es primer de tots a informar-se i preguntà:

—¿Qué'm toca a mi de vida?

—Trent'anys, li respongueren.

—Trent'anys! ¡Ai, senyor, i que és de llarc això! Pensau quantes somades feixugues hauré de dur a l'esquena, d'el dematí fins al vespre, quants de sacs de blat hauré de fraginar an el molí, per que els altres mengin pa; i jo no'n treuré per mí més que cops i bastonades qui'm faràn està sempre amb un peu alt. Tocau, llevau-me qualche coseta!

Tengueren compaixió de l'ase i li posaren no més que devuit anys de viure. Mentres se'n anava tot satisfet amb aquesta rebaixa, comparegué es cà, i feu sa mateixa pregunta:

—¿Qué'm toca a mí de vida?

—Trent'anys, ¿que't basten?

—Si'm basten, diu? i en sobren. ¿Que tenc de fer jo trent'anys an el món, correns sempre d'una part a l'altra com un desesperat, que els peus de darrera par que encalsin els de davant? I llavò, tan mateix, que quant hauré perdut la veu, que ja no podré lladrà, i les dents que no podré mossegà, ¿que faré de mí sinó jeure i rossegar tot lo dia grinyolant p'els recons?

I tengueren també compaixió d'el cà i li apuntaren no més dotze anys.

Vengué llavò la monèia i preguntà:

¿Qué'm toca a mí de vida?

—Trent'anys! Vaja, veam si tu, al manco, no hi tendrás res que dir, tu que no has de treballar ni passar pena com l'ase o cóm el cà!

—¿Ai no he de treballar? I que no és feina, està sempre seguit fent gestos i caruses per divertir la gent, i encara si'm tiren qualche poma per que la'm menj, de deü pics nou es verda o podrida! ¿Que no pas pena? sabeu que hu és de trist i amarc moltes vegades lo que hi ha de vall! una rialla fresca! ¡Ca, això no pot ser, jo no puc aguantar tant de temps!

I li posaren no més deu anys.

Vengué, llavò, darrera de tots, l'homo, jove, ple de vida i salut, i demanà, com tots els altres:

—¿Qué'm toca a mí de vida?

—Trent'anys, li respongueren.

—¡Trent'anys, i que és de poc això! Ara que m'he fet una casa per viure, i he encés damunt mon cor un foc sagrat, i he sembrat els arbres que'n venir el seu temps m'han de donar fruit i ombra, i e-hu tenc tot arreglat per hermosetjà la vida, ara'm tenc de morir? Tocau afegiu-me qualche coseta!

—¿Vols devuit anys més, com s'ase?

—No bastan per res,

—En vols dotze més, com es cà?

—Es massa poc.

—Vaja: t'en afegiren encara altres deu, com sa monèia; però calla i no demanis res més.

I l'homo obet per força, i se'n anà cap baix, per que no estava encara aconortat.

I així sa vida humana dura setanta anys. Es trenta primers e-hu son de vida verdadera, la flor de la jovintut, i passen com un llamp; a les hores l'homo es robust i vigorós, treballa amb delit i gosa d'aquest món. Venen llavò els devuit anys com l'ase, i l'homo se torna en realitat com un ase, les somades feixugues li caueu demunt una darrera s'altra, s'afanya i treballa duigent blat per que els altres mengin pa, i no'n trèu per ell més que renyina i matadura. Passen aquests anys i en venen dotze com el cà; ja no fa por a ningú, per que no té barres i no pot mossegar i va sempre d'un recó a l'altra, gronyit i mermulant. I llavò, darrera de tot, deu anys com la monèia, l'homo es torna com infant, l'enteniment li flaqueja, i les seues coses son tan extravagats que casi pareixen gestos.

NOCTURN

Quant vé l'estiu calorós
lo meu cor d'el tot s'axampla;
rialler tot m'apareix
i encara mes m'afalaguen
de lluna plena les nits
en que xalesta i callada,
amb aparent lentitud,
va pasetjant-se tot plàcida,
con regina en son palau
per dins graderies amples.
N'es la vesta tot blancor,
riallosa té la cara
li rosega son mantell
per damunt les ones blaves
que canten sempre cançons
eternes, lentes, sagrades...
I sura dins la blavor
dins la blavor de les aigues
aquell llaut pescador
en que lo mariner canta,
i canta dolces cançons
cançons d'amor i esperança
mesclades amb remoreig
dols i ritmic de les aigues
que alegres ja van besant
aquella arenosa pletge,
ja arisades per lo vent
se vesten d'escuma blanca.
¡Qui t'ha vista i qui te veu
o mar, estant ulsuradat
I tu llautet tranquil
que vas talfant les onades.
¿Ont 'niries a parar
si un temporal s'axecava?...
La nostra anima's con tu
dins la mar d'el mar irada,
Segurs quat pensam estar,
s'acaba la suau bonança,

la mar pert la plaçidés
i s'axequen les bórrasques
que ens ataquen amb l'intent
d'enfonsar la nostra barca.

Pep de la por.

EL SEN TOMEU

An en F. M. P. per quant ho necessitarà.

El sen Tomeu era un pagès de cara vermella i caràcter alegre com unes castenyoles. En tota la seva vida mai havia hagut de mester el metje. Quina sort! Era lo que se diu un homo robust de tot i sa com un gra d'all.

Però un vespre somià que un caixal li feia mal, i se despertà amb una mal de caixalada faresta i desesperant, que no era aguantadora. La galta a poc a poc s'inflà com unes xeremies (plenes de vent, s'entén) i l'homo estava desesperat. Sé cert que si li haguessen assegurat que tirant-se dins un pou no se seria negat, sé cert, dic, que no hi hauria pensat dos moments. A tal punt arribava la seva desesperació.

Però mai vé una desgracia sola. Aquell mateix dia el mul del sen Tomeu tengué un mal de ventre desastrós, i el pobret s'explaiava així com sabia i podia, amb un renou aixordador qui alsurà tota l'aviram i la feu córrer a arredosar-se lo mateix que si amenaçàs tempestat.

Tot lo dia se mesclaren els gemecs del sen Tomeu i els esplais del mul. Aquell llançava uns *ais!* tan trists, que arribaven al cor i haurien fet xapar pedres; i la desesperació del pobre mul era encara més entenedridora i llasfimsosa. Tota la casa era un desveri.

La seva muller (la del sen Tomeu) se passà tot lo dia davant els fogons fent bollidures, de cascall, de plantatge, de rels de de melvins, de fulles d'aucaliptus, de tota l'herbolaria casolana, per veure si li calmaria el mal de caixal; però tot va ésser debades. La nit clovia i el mal no minvava gens.

Aquell vespre nigú pogué dormir a ca'l sen Tomeu. Ell passà la nit gemegant, sempre gemegant. Els altres si provaven de clucar els ulls, se desvetllaven al punt, ja sia p'els gemecs de l'amo, ja sia pel renou del mul.

I el sen Tomeu, desesperat, va resoldre de anar a la vila totduna que claratgeria, per mosfrar el mul an el menescal i fer-se arrabassar el caixal a ca'l barber.

Encara no trencava l'auba, i el sen Tomeu ja estava a punt, amb l'esperança de fer parar els dolors dels dos pacients: ell i el mul. Quant arribà a ca'l manascal, aquest encara jeia, i només hi trobà un moço qui agranava:

—Ole, sen Tomeu! Quin senyal tan dematí?

—Mira: An el mul ahir li agafà mal de ventre, i es passada tota la nit gemegant; i com si això fos poc, a mi me pegà mal de caixal fort; i vaig dir: Me'n vaig a la vila amb so mul, i el duré a veure el manescal,

i llavors jo, sense'l mul, aniré a ca'l barber i me faré arrabassar aqueix caixal maleit.

—Per arrabassar-vos un caixal voleu anar a ca'l barber? Mirau; si vos voleu, jo'l vos arrabassaré sense tocar-lo.

—Que't pensaràs que som beneit de tot? No m'ho faràs creure, no, que se puga arrabassar un caixal sense tocar-lo.

—Que hi voleu gosar messions!

—Res de messions; però, veam, digués com ho faries.

—Si ho voleu, ho proverem.

—Ho pots provar, mentres no'l me toquis.

—Idò au!

I el moço etxerovit, feu una llanderina de nirvis d'animal, la fermà per un cap an el caixal adolit i per l'altra cap la subjectà bé a una anella de fermar el bestiar. Encengué la fornal, i posà un ferro i començar a manxar.

El sen Tomeu fermat ell a una baula pel caixal, i el mul a un'altra, se mirava tots aquells preparatius; però veent la calma i la patxorra del moço, començà impacientar-se, i li digué:

—Me pareix, fillet, que vas ben calçat per aigua. Lo que es an aquest pas, no seràs tu qui arrabassaràs el caixal.

—Que no? Ara ho veureu. Vos he dit que l'arrabassaria sense tocar-lo; eh?

—Si, homo, si; però encara està així com estava quant som arribat.

—Idò bé—digué el moço agafant amb les tanalles el ferro que hi havia a la fornal i qui ja era ben roent—Sen Tomeu, badau la boca que vos he de fondre el caixal.

I s'hi acostà amb lo ferro espirellicant.

—No juguist!—Cridà el sen Tomeu, tot empipat.

—No juc, no. Jo només vull cumplir le meva paraula d'arrabassar el caixal sense tocar-lo, i el vos arrabassaré.

I li abordà el ferro a la boca. El sen Tomeu al sentir la calor ran de cara, pegà una revinglada nirviosa, i el caixal li botí. I veient que'l moço encara l'amenaçava amb lo ferro, pensant si li hauria pegat un ram d'oradura, ho donà a les comes, sense pensar en lo mul.

I el moço, rient ironicament, pensava:

—Llavors diràn que no som bo a res, i sé arrabassar un caixal sense tocar-lo.

V. DE CAMPFLORIT.

=====

Diccionaris de les principals llengües

EN CASTELLÀ (Varies classes i edicions) = CATALÀ-CASTELLÀ i CASTELLÀ CATALÀ = ITALIÀ-ESPANYOL i ESPANYOL-ITALIÀ = INGLÉS-ESPANYOL i ESPANYOL-INGLÉS = ESPANYOL-ALEMAN i ALEMAN ESPANYOL. = FRANCÉS-ESPANYOL i ESPANYOL-FRANCÉS.

Estàn venals en la nostra Llibreria.

INFELICITAT

Poc després d'esser-li morts els pares, li morí ella, a la que tenia posada tota l'amor, tota la vida. Desesperat, volgué oblidar tantes desgracies, i posant en pràctica el refràn «*Desgraciado en amores afortunado en el juego*», jugà i perdé tot quant tenia, sortint d'aquella casa amb la butxaca neta,

Trescant carrers, recordant la negra sort que'l perseguia, pensà suïcidar-se i caminà cap an el Mirador, disposat a canar amb el seu cos l'altura de la murada. Arriba allà; i posa peu damunt sa paret; quant un municipal s'hi acostà i amb tò resolt, treguent-se el revolver li digué:

—¡Si vostè es tira a baix, el mat!

I l'homo espantat davallà, i s'en anà a casa seva pensant que ni tan sols es podia matar sense sustos.

D.

NOVA FLORIDA

Jo t'he estimat Aina Maria,
jo t'he estimat sense desmai
com un aucell qui s'estasia;
eran tos ulls el meu mirai.

Per una força misteriosa
de ton mirar encisador,
a tu venia com l'alosa
va per la llum al caçador.

Fruit d'un mal vent de tramontana
ben prest morí el nostre amor;
mes, com la flor quant se degrana
va caure a terra la llevor;

I ara rebrota novament
amb un esclat de nova vida:
i ara t'estim, immensament,
com una cosa posseïda.

Antonio de Vilallarga

Mancomunitats de Ajuntaments

Dia 7, en la Casa Consistorial de la ciutat d'Inca, es celebrà una gran assemblea, en la qual es constituí definitivament la Mancomunitat de Ajuntaments Rurals de Mallorca, votant-se pels delegats, que l'hi havia de tots els pobles, les basses que havia formulades i publicades en els periòdics la Comissió organitzadora, i se elegí per aclamació la Junta de Govern.

Foren elegits: President general: el Batle d'Inca, don Pere Ferrer. Vocals: dos batles de cada partit judicial. Per Palma, foren nombrats el Batle de Lluçmajor don Antoni Mataró i al de Valldemossa, don Feliu Morey; pel partit d'Inca, el Batle de Sa Pobla, don Bartomeu Cladera i al de Alcúdia, don Jaume Ques; pel partit de Manacor el Batle de la mateixa ciutat, don Francesc Gomila i al de Felanitx, don Salvador Valls de Padrinas.

Amb els esmentats batles i el d'Inca per president quedà constituït el consell permanent de la Mancomunitat.

La lectura de les basses dona una sensació de resurgiment i d'una reconstitució de Mallorca que se dona consciència del seu valer.

Que Deu hu beneesca.

Xequelinades

Un notari està molt ocupat en les seves feines, però sempre seguit el distreuen els infants del pis de dalt qui també hi estan en les seves i fan gran renou.

El notari, cansat de sufrir-los, hi envia el criat amb aquest recaldo:

—Mira, digués an els de dalt si son tornats locos, que mouen tant de bogiot.

El criat ingenuament, demana:

—Que he d'esperar contesta?

En ets banys, dos amics ponderen la gran llestesa i perfecció d'un altre per nadar.

—Mira lo be que neda n'Enric! Jo no sé com ho fa per surar tan admirablement.

—O! no es gens d'admirar. Figura't que enguany s'es examinat de nou assignatures i de totes el suspengueren, i amb nou carabasses, un home pot surar bé.

Un jutge pregunta a un subjecte detengut per robo:

—Perque heu robat un trajo d'aquell magatzem?

—Ja veurà, senyor jutge. Damunt el trajo hi havia un lletrero que deia: «Gran ocasió» i com l'ocasió fa'l lladre...

Plovia a bots i a barrals, i un senyor molt curt de vista passava p'el carrer amb lo paraigua davall el braç. Topà un amic, qui li demanà:

—A on va amb aquesta aigua tan forta i el paraigua tancar?

—Que vol dir! Plou? Miri, com jo som tan curt de vista, no me'n havia adonat.

Visita del metge.

—I ahir, va passar el dia bé? No se li va notar cap símptoma?

—No, senyor; lo que es ahir estava ben xalesta. Figur-se que passà tot lo dia cantant: «ven y ven y ven».

—Vet-ho-aquí! Amb tant de vent pillà una pulmonia doble.

Entre amigues:

—Juaneta, perdona, però te vull advertir que dus les calses a l'enrevés.

—No sabs perquè, Maria? I doncs perquè a s'en endret hi tenen un forat.

V. DE CAMPFLORIT.

A una possessió de muntanya d'un poble de Mallorca, pocs dies abans de la festa de sant Jaume d'enguany, s'hi aturaren un anglès més llarc que una corema i més prim que un espàrec, i la seva senyora que de llargaria venia a esser poc més ó manco la mitad d'ell. (de modo que si li gastava molts de diners, podia dir amb molta propietat *mi cara mitad*.)

Una dona de jornal quant els va veure, va demanar a la senyora de la possessió.

—Qui son aquests, senyora?

—Son turistes.

—Que han de fer toros per aquestes festes?

—No, dòna; turistes vol dir gent qui es passeja, gent que va d'una part a l'altra, fent escursions i vesitant les coses més de veure, comprens?

—Si senyora. Ja trobava jo que aquest senyor no serviria per fer toros, ell es bou li pasaria per devall ses cames.

—Que no heu sentit a dir això l'amo en Biel?

Ell diuen que mos volen fer vendre s'oli amb *tassa*.

—Que me dius? De modo que ara p'el mesurar lo l'hem de mesurar amb una *tassa* i ja no podem emprar pus sa mesura? si que heu serà enredós.

—No, homo, això de *tassa* vol dir a un preu senyalat.

—Ja heu val, no entendre ses coses.

—No, idò, l'amo'n Biel, jo les entenc demés: lo que volen es fermos vendre s'oli barato, ara que els jornals i tot lo demés està tan car. Si que se coneix que aquests senyors no han de venir a cavar.

Devora la Farola.

—Que hi ha, sen Bernat? Que no piquen?

—I fort ferm.

—Idò deveu haver feta bona pescada.

—Ni n'he agafat cap ni un,

—Que no m'heu dit que picaven molt?

—Els raigs d'es sol de valent, però els peixos, ni gota.

RAT PENAT

CORRESPONDENCIA

Cap Novell—L'article «Que't compri qui no't coneix» del n.º 35, per una equivocació, va sortir amb lo vostre pseudonim en lloc de *Cap Blanc* qui era el vertader autor. Dispensau i perdonau, tan vos com l'autor antèntic. Malavetjarem estar més alerta.

TRENCA-CLOSQUES

TARGETA

RICART PERAL I BADEN

Compondre amb les lletres d'aquesta targeta el nom i llinatge d'un gran homo català.

Josep Llevant i Balada.

GEROGLIFIC

T	T	T	T	T
T	T	T	T	T

D'«En Patufet.»

PREGUNTA

¿Quina es aquella Santa que en fan festa a l'Església i no està mai an el Cel?

XARADA

Abunda per tot lo mon
prima que es un animal
segona i *tersa* a ses cuines
 es segú que en trobaràs;
 Un que està dins un baul
primera i *tercera* fa;
 com fa *segona* i *primera*
 qui vol mal a sos germans.
 I el *tot* si tu el vols veure
 a l'Església haràs d'anar.

De «L'Ignorancia» antiga.

(Solucions an el número qui ve, si som vius)

Al trenca closques: *Qui calla e-hi consent*.

Al sincategorema: *Caimari*.

A la cavilació 1.ª: *De banyades*.

A la cavilació 2.ª: *Valldemossa*.

A la endavinaia: *Unes tisores*.

A la Xarada: *Pigota*.

Flors de Mallorca

Antologia de poetes Mallorquins, per llegir i recitar els alumnes de les nostres escoles. No manco interesant resulta per les persones majors qui vulguen fluir de la literatura mallorquina.

Se troba en les llibreries escolars a 90 cèntims exemplar. Depòsit: a l'Imprenta de L'IGNORANCIA.

Tip. Durán.—Inca